

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 206/2023-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Csákóom, Hviezdoslavova 4, Rožňava, proti uzneseniu Okresného súdu Rožňava č. k. 8 C 264/2015-197 z 3. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, priznať jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C 264/2015 sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala proti sťažovateľke zaplatenia sumy 4 500 eur s príslušenstvom.
3. Uznesením č. k. 8 C 264/2015-73 z 30. júna 2016 okresný súd zastavil konanie z dôvodu späťvzatia žaloby v zmysle v tom čase platného a účinného § 96 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a žalobkyňu zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 727,27 eur.
4. V intenciách zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 542/2016-87 z 25. októbra 2017 okresný súd, aplikujúc § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), uznesením zo 6. apríla 2020 nepriznal žiadnej zo sporových strán nárok na náhradu trov konania. Na základe odvolania sťažovateľky napokon krajský súd uznesením

č. k. 9 Co 116/2020-127 z 29. januára 2021 rozhodol o nároku na náhradu trov tak, že žalobkyňa je povinná nahradiť sťažovateľke trovy konania v rozsahu 50 %.

5. Uznesením č. k. 8 C 264/2015-153 z 1. júna 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalobkyni uložená povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 975,85 eur.

6. Proti predmetnému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala žalobkyňa sťažnosť, namietajúc priznanie odmeny vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny za úkon právnej služby – odvolanie proti rozhodnutiu, ktoré nebolo rozhodnutím vo veci samej, pričom zastávala názor, že okresný súd mal aplikovať § 13a ods. 2 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) a za daný úkon priznať odmenu len vo výške jednej polovice základnej sadzby tarifnej odmeny.

7. Sudca okresného súdu vyhodnotil sťažnosť žalobkyne ako dôvodnú, preto napadnutým uznesením zmenil rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka podľa § 250 ods. 2 CSP tak, že žalobkyni uložil povinnosť nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 879,24 eur a náhradu trov sťažnostného konania žalobkyni nepriznal.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou atakuje napadnuté uznesenie sudcu, ktoré označuje za nedostatočné odôvodnené, a tým za „*nepreskúmatel'né*“. Okresnému súdu vytyka, že v odôvodnení rozhodnutia celkom odignoroval jej námietku obsiahnutú vo vyjadrení k sťažnosti žalobkyne, že sťažnosť bola podaná neoprávnenou osobou, keďže namiesto žalobkyne ju podal jej bývalý právny zástupca. Z obsahu súdneho spisu totiž vyplýva, že k ukončeniu právneho zastupovania medzi žalobkyňou a jej právnym zástupcom došlo dávno pred podaním sťažnosti na základe výpovede plnomocenstva. Sťažovateľka tvrdí, že nevysporiadaním sa s predmetnou argumentáciou došlo k porušeniu jej práva na spravodlivé súdne konanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením sudcu okresného súdu. Tvrdený zásah do svojich práv identifikuje sťažovateľka v nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu.

10. Zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania, ústavný súd považuje v prvom rade za žiaduce poukázať na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne

iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

11. Imanentnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu je taktiež právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako je napr. právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá.

12. V kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky sa ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zameril na posúdenie, či rozsah odôvodnenia napadnutého uznesenia nevybočuje z mantinelov práva na spravodlivý súdny proces.

13. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že sudca okresného súdu vyhodnotil sťažnosť žalobkyne ako dôvodnú, pretože za úkon právnej služby (odvolanie) bola vyšším súdnym úradníkom nesprávne priznaná odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny v zmysle § 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky, hoci išlo o odvolanie proti rozhodnutiu, ktoré nemalo meritórnu povahu. Vyšší súdny úradník mal preto podľa sudcu postupovať v zmysle § 13a ods. 2 písm. b) vyhlášky a za predmetný úkon právnej služby priznať odmenu vo výške jednej polovice základnej sadzby tarifnej odmeny.

14. Sťažovateľka okresnému súdu vytýka absenciu odpovede na jej tvrdenie, že sudca priznal sťažnosti žalobkyne nasmerovanej proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka právne účinky napriek tomu, že bola podaná neoprávnenou osobou, a ako taká mala byť preto zamietnutá. Podľa sťažovateľky totiž právny zástupca žalobkyne nemal v čase podania sťažnosti oprávnenie konať v jej mene, keďže dávno predtým došlo k ukončeniu právneho zastúpenia žalobkyne.

15. Napriek tomu, že ústavný súd skutočne v dôvodoch napadnutého uznesenia nenachádza osobitnú reakciu okresného súdu na tvrdenie sťažovateľky o podaní sťažnosti neoprávnenou osobou (prezentované v jej vyjadrení k sťažnosti žalobkyne), po oboznámení sa s predloženým súdnym spisom okresného súdu dospel k záveru, že táto námietka nemá v okolnostiach prejednávanej veci ústavnoprávnu relevanciu, a teda chýbajúca odpoveď sudcu okresného súdu nepredstavuje taký zásah do práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie, ktoré by odôvodňovalo prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd musí v tejto súvislosti opätovne zdôrazniť, že otázka náhrady trov konania obvykle nedosahuje intenzitu zakladajúcu porušenie základných práv a slobôd účastníka konania, pričom ústavný súd pristupuje k zrušeniu rozhodnutí o trovách konania skutočne len v prípadoch zistenia extrémneho excesu. Uvedené však nebol prípad sťažovateľky.

16. K výhrade sťažovateľky, že sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podala neoprávnená osoba, a preto mala byť zamietnutá, ústavný súd považuje za potrebné len doplniť, že ak podanie (v tomto prípade sťažnosť proti výške trov konania) v konaní podáva advokát v mene účastníka konania ako jeho zástupca bez toho, aby bolo preukázané jeho oprávnenie zastupovať účastníka spôsobom uvedeným v § 92 ods. 1 CSP, nejde o podanie urobené neoprávnenou osobou, lebo v takom prípade ten, kto v danom podaní vystupuje ako zástupca účastníka, neuplatňuje v konaní procesné práva vo vlastnom mene, ale procesnoprávny úkon robí za zastúpeného. Nedostatok preukázania plnomocenstva potom treba považovať za nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť (pozri napríklad rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I Cdo 152/2010).

17. Z uvedeného teda vyplýva, že sťažnosť žalobkyne, v mene ktorej ju okresnému súdu podal advokát [REDAKOVANÉ], ktorý žalobkyňu zastupoval v priebehu sporového konania, nemožno považovať za podanie vykonané neoprávnenou osobou, ktorého právnym následkom by bolo zamietnutie sťažnosti tak, ako to tvrdí sťažovateľka. V danom prípade by bolo možné uvažovať len o určitom procesnom pochybení okresného súdu spočívajúcom v tom, že okresný súd nevyzval právneho zástupcu žalobkyne na odstránenie nedostatku podmienky konania (opätovné predloženie plnej moci), keďže žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu sťažovateľky z 30. apríla 2020 okrem iného uviedla, že jej právny zástupca vypovedal plnú moc pre neuhradenie odmeny za poskytovanie právnych služieb. Ústavný súd však v tomto smere zdôrazňuje, že k vyhoveniu ústavnej sťažnosti nepristupuje v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). Porušenie zákona, resp. jeho nesprávny výklad totiž nemajú automaticky za následok porušenie práva na spravodlivý proces. Na to, aby bol konštatovaný zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, musí pochybenie súdu presahovať intenzitu „nezákonnosti“. Musí ísť o také závažné chyby, v dôsledku ktorých už nebude existovať garancia, že daný proces vyústi (resp. má potenciál vyústiť) do spravodlivého usporiadania vzťahov medzi jeho stranami (IV. ÚS 79/2020).

18. Zároveň je v širšom kontexte potrebné poukázať aj na to, že sudca okresného súdu napadnutým uznesením (navyše vecne správne) zmenil rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, len pokiaľ ide o jeden úkon právnej služby (odvolanie proti rozhodnutiu o trovách konania), za ktorý priznal náhradu trov vo výške jednej polovice základnej sadzby tarifnej odmeny, t. j. sťažovateľke znížil priznanú náhradu o sumu 96,61 eur.

19. Ak teda sudca okresného súdu v dôvodoch napadnutého uznesenia osobitne nezaujal stanovisko k tvrdeniu sťažovateľky o podaní sťažnosti neoprávnenou osobou, nemožno to považovať za pochybenie dosahujúce ústavnoprávny rozmer, ktoré by opodstatňovalo zásah ústavného súdu vo forme zrušenia namietaného rozhodnutia okresného súdu. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky prezentovanými v petite jej ústavnej sťažnosti stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu